

Čas od času – a přiznám se, že stále častěji – uvažuji o studijních programech a metodách specializovaného fotografického vzdělávání. Prochádim výsledky produkce jednotlivých škol nejenom u nás doma (i když tady jich je sledování i le zrovnašší), ale i ve zahraničí a rozhodně nejvíce tam ty "ústavy", na kterých sám působím a v úhnu následám coí jako pohyb v uzavřeném kruhu. Stále tatáž témata, stále stejné přístupy, jenom neptárná – a když, tak opatrná – vybočení ze zaběhnutých kolejí. Jenomže, tenhle stereotyp se ani zdaleka nevtahuje pouze na specializované fotografické školy, ani jaksi výlučně na umělecké školství, protože se vztahuje na celou oblast umění a možná – co je ještě horšího – na široký horizont humanitních věd.

Nelze se nezeptat: proč jsme fotografy, grafiky, umělci? Proč studujeme jakoukoliv uměleckou školu? Proč se člověk rozhodne, mnohdy v útlém věku 15-16 let, když se láme chléb jeho celoživotní orientace, právě pro to, že bude na celý život přebývat a pohybovat se v oblasti umění? Protok je lákavé být umělcem na volné noze? Protože být umělcem je stále coí výjimečného a společensky oceňovaného? A může se po takovém rozhodnutí opravdu stát hodnotným umělcem, tedy tím, kdo má co přinést svému oboru, ale především světu obecně coí nového, byt by studoval na samé jedničky a splnil bez výjimky všechny školy, které mu jednovacě stupně škol, jímž prochází, navrhly jako "škany" na cestě k cíli absolutního? Může se úspěšný realizátor všech praktických úkolů, nejrůznějších cvičení i teoretických prací stát opravdu zajímavým autorem schopným oslovit silou svého myšlení, umocněného schopností přetlumočit ideje do roviny smyslového výrazu? To druhé snad ano, školy přece rozvíjejí schopnost umělecko-témelného zvládnutí zadaného tématu, ale to je možná právě ono: "... zadaného tématu...". Co když člověk nemá žádné opravdové téma? Potom se asi musí zabarikádovat v "bezpečných" vódech vyzkoušeného a mnohokrát proěřeného okruhu neustále proměskávaných záležitostí. Běrmála devadesát let po Duchapomní vidíme stále "nové" pisoiry, snad jenom jinak vytvarované nebo, nejee Bole, pávbábné dekorova-ne (Zdá se to konstatování přehnané, když tomu není tak dávno, co onějaké takové vytyčtele přímo na Václavském náměstí?). Čyřfáčtyje let po Wiesbadenu jsme znovu a znovu vyzvěáni žasnout nad tím, že někdo někde nicí píáno tentokrát nikoliv za pomoci obyčejného klavíra, ale třeba s pomocí brutálnějšího bouchacího a vrtačho nástroje, ale nikdo už nás neupozorňuje, že třeba navzájem hromad balaván nikoliv na prostornosti před galerií, ale že jím došlota zapal chodbo do galerie aby tak odkáží k něčemu podstatnému, co provedl sice mimo vylučný a izolovaný prostor galerie, ale co bylo čímsi ke skutečnému prospechu lidstva.

Nefikám, že mne takové myšlenky napadají právě cestou do Brna, neboť mě napadají už dleší dobu, ale rozhodně mi během té dlouhé cesty vláskem pákrkat hlavou provířtej. Navázané na tuto dehomestující ideje většinou proskočí (a také proskočí) odvolávka na moudrého Máhatmu a jeho konstatování, že "...My jsme ti vědovce, na které jsme od věků čekali...", a tak si nutně musím přiznat, že je třeba konat. Měi bychom se třeba, ptám se nejenom sám sebe, zasadil o to, že by alespoň fotografií, když už ne i ostatní umělecké obory, začali lidé studovat až tehdy, když už něčím jsou, když už něčemu podstatnému rozumí, když už mají co říci světu a když dospívají k názoru, že to, co by chtěli říci je možno říci právě prostřednictvím fotografického výrazu? To by jistě byla velmi rozumná cesta, ale máme sílu ji uskutečnit? Měi bychom mit.

Nefikám také, že jsem se vrátil z Brna zhavený těchto chmurných myšlenek, ale přeci jenom vrátil jsem, že coí nadějného a mírně optimistického jsem v té záplavě prací poslouchal do soutěže přeci jenom zahléd. Alespoň na přední místa se propracovaly práce, které mají co říci, a které to dělají vesměs promyšleným a výmluvným způsobem. Zabývají se otázkami, které nemohou nechat nikoho hlouběji uvažují- ch v klidu, at už je to třeba téma robotizace a unifikace života v industriálné konzumní společnosti, nebo problém ekonomické migrace, či bujení genderových otázek, pramenících z celkového procesu uvolňování, respektive neexistence etických bariér, atd. Snad jenom téma "krása" generovalo jistý problém, protože postmoderní, stejně jako moderní umění s krásou nechce a nechce vystoupit do vlápnatě-ko mánelešského svazku. Snad ještě tak "na psi knížku"...

Jistě bych býval uvažil, kdy by se "na bednu" dostaly některé souboje, které skončily těsně pod stupni vítězů, protože těšily poměrně závažná témata – např. život v postrevolučním východním bloku, či proble- matiku seburčení jednovacých dvojčat – se snahou o hledání nebezých výrazových prvků, ale když neuspěl, musel jsem přiznat, že neuspěl, protože prostě nedostaly dostatek hlasů v jinak velmi demo- kratickém prostředí poroty, která byla otevřená protikladným názorům, a ve které zvrácně nikdo nikoho netlačil, aby zdvihl ruku pro něco, co nechtl podpofit. S takovým výsledkem ovšem každý, kdo obesílá jakoukoliv soutěž, prostě musí počítat a nelze z toho vyzovozat nějaké dramatické závěry ani pozitivního, ani negativního charakteru... Jestli lze dělat vůbec nějaké závěry z druhého ročníku soutěže "Frame", potom by to asi mohlo být konstatování, že je dobře, že soutěž organizována a orientovaná na podporu volné tvorby zejména mladých profesionálů nezásla na úbytě po prvním ročníku, ale že se má stále číleji k světu, a že má a bude mít i nadále smysl, pokud i v budou fignurovat projekty těch mladých tvůrců, kteří se svou prací chtějí podílet na kultivování lidské rodiny...

Miroslav Vojtěchovský / fotograf, publicista, pedagog

Rám také "spojuje" či "dává dohromady". (Ostatné mezi množstvom různých významů v anglicko-českém slovníku nalezneme mimo jiné i tyto dva.) Takový smysl celé akce se mi líbí mnohem víc než nutně konstatování o "fotografické soutěži". Rámec Frame 006 již podruhé dokázal svou čitelnou koncepci přesvědčit autory, o jejichž účast máme zájem především. V celku všech oblesaných kolekcí tak rozhodně neobjevime začátečnické tápání, nejasnost, omyly či trapné nadhliňání převládajícímu vkusu. Počet fotografií a jejich souborů byl prakticky podobný jako v loňském roce a nic nebylo možné snadno vyřadit v rovně jediného argumentu či bez různosměrného zvažování kontextů. Letošní kategorie v neobvyklé trojici Cesta, Krása a Manipulace nabízejly mozaikovitě shromažďování mnoha rozlič- ných znaků.

Soutěž měla oproti loňsku částečné obměněné poroty. Klíč k interpretaci konkrétního výsledku je zde pak mnohem složitější než tam, kde se rozhoduje v rámci nějaké ustálené komise, redakce, instituce, galerie či spolku. S výsledky sám jako člen poroty nemusím do důsledků souhlasit, ale v každém případě nám takové mnohohlásé srovnání velmi mnoho napoví o široce pojetém "stavu myšlení" v soudobé české fotografii. Bohužel – za základní obrysovou linii musela být vyřazena i část velmi kvalitní tvorby s ohledem na reálný rozsah vystavovaného celku.

Jak stručně charakterizovat základní směřování vybraného celku. Tomu, kdo alespoň z povzdálí sleduje vývoj na současné aktuální fotografické scéně, bude fada jmen určité povědomá. Význam prakticky všech vybraných i nevybraných souborů není u určitosti formální nebo dekorativní, ale především obsahový. A to i přesto, že vnímáme mnohem důslednější tendence k obrazivému vidění. Mísi se zde bezpro- střednost i intuitivní, a současně kontemplativní, kompozitivní a zkratky a náznaky s tendencí k vyloučení mnoha jednodlostí. "Osobní realita" vlastní rodiny osvětluje realitu prozkoumáve- nou v mnohem širších souvislostech. Drívější uslovné hledání v sobě samém často opomíjelo možnost přerušit tuto privátní sféru, aniž by bylo narušeno bezpečí intimity. Právě tento obrat možná nejlépe vystihuje i vítprná písmečka v názvu práce Barbory Kuklíkové IN-TY-MY-TA, jež se zabývá mateřstvím, viděním ptes svou vlastní osobní proměnu v přesahu sebe sama. Byla to ale rovněž před časem Kuklí- ková, která vrátila do české fotografie motiv světa cizinců. V kategorii Cesta se tento motiv (ovšem výrazně odlišné myšlenkově i technicky interpretovaný) objevuje u Andreje Balca. Kateřiny Držkové a v trochu jiném světle částečně i u Agáty Marzecové, uvádějící nás do noční práce v hodině „mezi psem a vlkem“.

"Nová intimita" je spolu s poetickou zlomou piktorialismu již po léta charakteristickým inspiračním zdrojem Vojtěcha V. Slámy, ale pod „nálepkou“ nové intimity můžeme vnímat i výrazně odlišný pohled dcery na vlastní pohávkí oces v Příbylův předání dokumentární studii Petry Steinerové z letosního roku. Nejvíce se odlišují minimálními až koncepčními zátěží Ondřeje Příbyla Stopy, okraje, které sesou celkem jinou nálehavost než snitky osobních předmětů ze souboru Daniela Kroupové usjmezezbavili.cz. Kroupová zde s katalogizací důsledností zaznamenává věci denní potřeby, jež připomínají pro válečnou mašinérii zabavené předměty v koncentračních táborech. Pronikavou komorní etudou o moderní manipulaci v nadnárodních koncernech (stojících mimo jakékoliv tradice) je The Town I Like Daniela Dostálkové. Konec konců autorka předávala své „návodý na život“ již konceptuálně zaměřené studii před třemi lety. Právě zde si uvědomíme nejlépe, že u většiny fotografií vůbec nejde o nějakou dílčí „soutěžní“ epizodu připravenou speciálně pro Frame 006. Jejich fotografie a celé souboje vznikají v kontinuitě širší autorské tvorby. A naštěstí je do rámu Frame můžeme dokonale adjustovat. Rám však musí každý rok někdo koupit, připravit a zavěsit. A za to i jako divák děkují.

Alis Kunes / pedagog, fotograf, publicista

Frame 006 oblesalo 84 účastníků, to je o dva méně než předchozí ročník. Ale porota ani letos neměla ani náhodou potíž se stanovením laureátů. Mezi 105 pracemi určila ve všech vypsaných kategoriích soutěže celkem 9 vynikajících souborů a zadala je na první až třetí místa (přičemž mezi porotci nedošlo k výraznějším nedorozuměním). Jestliže loni byly v jedné z kategorií udlány dvě druhé ceny (protože se v ní nedostávaly výrazné přesvědčivosti v otázce vítězné práce), letos naopak doslo k rozšíření laureátů zvláštní cenou poroty. Ukázalo se, že fotografy a fotografové vzali soutěž nanejvýš vážně: neobesílali ji jedno- duchými pokusy, které by prozrazovaly míjení s úsilím organizátorů. Ti chtějí i nadále pořádat soutěž nejakostnější úrovně, aby tím povzbuzovali dění v oblasti profesionální fotografie ? včetně nejmáladí generace studentů. Díky tomu se jedná o přehlídku objevů. Ještě podrobněji: katalogem publikované autorské komentáře zaslaných fotografií bývají užiteční: jejich formulace na příloženém listku obnáží případnou nímoběžnost práti a skutků.

Josef Moucha / fotograf, publicista

Jsem-li požádán o účast v porotě nějaké fotografické soutěže, nebo k účasti v klauzurní komisi nějaké školy, cítím se nejen počtén, ale především mi takové pozvání vždy s novou nálehavostí vrací otázku o dnešní podobě fotografie. Co touto tradiční kategorií vlastně rozumím? Jak se vyznat v tak různorodém a dynamickém světě? Může ho člověk ještě postihnout? A jaká kritéria na tak mnohotvarou smés aplikovat? Není před tímto právem profesionální trénink a praxe spíše na překážku?

Teorii ale vždy společlivě vyčítí praxe a sekdání s živými obrazy, kolektivní setkání a diskuse nad skutečnými fotografiemi. Fotografie je prostě nejen věcí autorova nitra, ale i věcí toho, kdo se na ni bude koukat, věci toho, komu byla určena. To je dialektika, která mě osobně zbavuje oné často proklamované obavy z neobjektivnosti soutěží, v nichž běží o umění at už jakéhokoli druhu.

Frame má za sebou druhý ročník, a podle toho, co jsem měl možnost spatřit během několikahodinového porotního maratónu, se zdá, že jeho ambice být platformou pro profesionální fotografy z domova, ale i ze zahraničí se naplňuje více než skvěle. Je sice možná absurdní soutěžit v něčem, co neumíme přesně definovat a co trochu z nedostatku suplujeme pojmy aktualnost či krása, nicméně svět je takový a soutěž je soutěž. Stimuluje. V případě Framu jde o zcela konkrétní možnost představit se širšímu publiku, ale i jednotlivým odborníkům. Je to možnost dostat svůj talent na oběžnou dráhu. Hojná užás kvalit- ních autorů jen potvrzuje skutečnost, že takto postavená fotografická soutěž tu řadu let chyběla.

Ilři Štehlý / kurátor obnvy fotografie, Moravské galerie v Jmě

Byla jsem velmi potěšena, že jsem se mohla zúčastnit poroty druhého ročníku soutěže Frame. Přiznávám, nevěděla jsem o její existenci, o to víc jsem byla překvapena její úrovní. A nejen úrovní, ale i posláním: podpofit mladá profesionální fotografy a studenty v jejich volné tvorbě, motivovat je k autorskému postoji, podporovat je, aby vedle zákazek pro obživu nacházeli čla a sílu ke svému vlastním vyjádření. Mám velkou úctu k Evženu Sobkovi a Ondřeji Žižkovi, kteří zajišťovali průběh soutěže v Brně. Angažují se, aby druhým dali prostor a možnost k realizaci, aniž by sami vstupovali do popředí. Za jejich úsilím jsem cítila vízu pro věc samotnou, nikoliv pro sebe samotné, a velký respekt vůči práci všech 85 účastníků.

Soutěž byla rozdělena do třech kategorií: Cesta, Manipulace a Krása. Ve všech kategoriích jsem se setkávala s vysokou úrovní předložených fotografií, zvláště jsem ocenila reflexe současných témat i problémů, např. u Andreje Balca, který citlivě a přesvědčivě sleduje osamělé situace Ukrajinců na Slovensku, nebo v sérii Uprchlíci Kateřiny Držkové, která osobitým a formálně novým způsobem zkoumá představy a pocity uprchlíků, kteří stojí před branami západního světa. Daniela Dostálková předložila barevné fotografie z prostředí Japonské vedeného podniku v Čechách, ve kterých naprosto výtěžně reflektuje – až diváka mrazí – do jaké míry narušuje firemní kultura identitu zaměstnance, který ztrácí svoji individualitu. Porota ji udlila jednolhasné první cenu v kategorii Manipulace. Hluboce se mne dotkla odvaha Petry Steinerové, která v cyklu Táta 2006 hledá svůj postoj k proměně vlastního otce v ženu a zaznamenává pocity s touto zkušeností spojené. Jednoznamená přeci ojedinelá a vynikající fotografické studii Frame, aby nadále mohla na této úrovni poskytovat i v příštích letech možnost vzájemné konfrontace volné tvorby profesionální autorům a studentům všech fotografických škol. V neposlední řadě přejí Prame také zájem ze strany společnosti a médií, který si nepochybně zaslouží.

Tren Stehlí / fotograf

Mám radost z toho, že mohu s čistým svědomím říci, že celkové vyznění hodnocených souborů druhého ročníku soutěže Frame mělo ještě vyšší úroveň než v loňském roce. Potěšila mne mimořádná citlivost autorů k realitě. Mladí fotografové nepřijímají skutečnost bez kritického pohledu. Zamýšlejí se nad ní a zprostředkovávají ji ne jednoznačně, provolpánové, ale naopak v symbolech, s nadsázkou, v jiných význa- mových rovinách. Namátem je buď bezprostřední život, který fotograf obklopuje, bytostné ho zasahuje a formuje - např. fotografie Báry Kuklíkové, Vojtěcha Slámy či Petry Steinerové - nebo jakýsi příjímá své okolí velmi kriticky až sarkasticky - cyklus Daniela Dostálkové. Neříká k realitě přistupují se sociologickými aspekty - série Andreje Balca, Daniela Kroupové, Agáty Marzecové. Vážím si jejich hloubky pohledu.

Hndřích Streit / fotograf, pedagog

editor: Evžen Sobek, Ondřej Žižka // grafický design: sistars / Linda Dostálková // frame / Brno, 2006 / www.fotoframe.net

cesta

Andrej
Balco /
Nedělné
želania

Kateřina
Držková /
Uprchlíci

Agáta
Marzecová /
Life in
between
days

Daniela
Dostálková /
The Town
I Like

Daniela
Kroupová /
uzsimezbavili.cz

Petra
Steinerová /
Táta

Barbora
Kuklíková /
IN - TY - MY - TA

Vojtěch
V. Sláma /
Z denníku
vlka

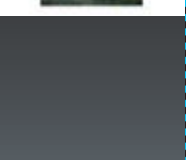
Ondřej
Příbyl /
Stopy,
okraje

manipulace krásy

frame

006

Ondřej
Příbyl /
Stopy,
okraje

Hlavní témata tohoto souboru jsou vymezena slovy stopy, okraje. Významy slovy stopy a okraje jsem však nesnažil zužovat, naopak je chápat v jejich mnohoznačnosti. Hovořím-li o stopách, mám na mysli nejen stopy zvěře ve sněhu, ale i stopy udalosti otřesené v našich myslích, skrývající se na jejich čase nebezpečných okrajích, kde krásu, byť lehce dávislou, můžeme nalézt v obzaru zmaru (který se nás prozatím netýká, ale víme, že jednou přijde).